

Date: 13th September-2026

**“ЎЗБЕКИСТОН ТУРИЗМ СЕКТОРИНИ ИЛҒОР ХОРИЖ ТАЖРИБАЛАРИ
АСОСИДА РИВОЖЛАНТИРИШ (ТУРКИЯ ТАЖРИБАСИ МИСОЛИДА)”**

Хуршид Тошпўлатов

Бизнес ва туризмни ривожлантириш инновацион маркази (МДИСТ) директори

Кириш

Ўзбекистонда туризм иқтисодийнинг стратегик тармоқларидан бири сифатида қаралиб, уни ривожлантириш миллий иқтисодий ўсиш, бандликни ошириш, экспорт хизматлари ҳажмини кенгайтириш ва ҳудудларни комплекс ривожлантиришнинг муҳим йўналишига айланди. 2025 йил учун белгиланган мақсадларга кўра, мамлакат 15,8 миллион хорижий туристни жалб қилиш, туризм хизматлари экспортини 4 миллиард АҚШ доллариغا етказиш ҳамда ички туризм орқали 40 миллион маҳаллий сайёҳ ҳаракатини ташкил этишни кўзлаган. Шу билан бирга, Ўзбекистонда туризм инфратузилмасини модернизация қилиш, визани енгиллаштириш, янги маршрутлар ва хизмат турларини жорий этиш бўйича тизимли чоралар амалга оширилмоқда. Туркия тажрибаси бу борада алоҳида аҳамиятга эга. Туркия Tourism Promotion and Development Agency (TGA) орқали ички ва ташқи бозорда мамлакат брендини мустаҳкамлаш, табиий ва маданий меросни тарғиб қилиш, туризм инвестицияларини жалб қилиш ва хизмат сифати даражасини оширишни мақсад қилган. 2025 йилда Туркия 52,78 миллион хорижий турист ва жами 63,94 миллион ташриф буюрувчи қабул қилиб, 65,23 миллиард АҚШ доллари туризм даромадига эришди. Бу натижалар Туркия моделининг самарадорлиги, яъни маркетинг, институционал бошқарув, маҳсулот диверсификацияси ва рақобатбардош нарх сиёсатига асосланганини кўрсатади. Ушбу тадқиқотнинг мақсади Туркия туризм соҳасида қўлланган илғор тажрибаларни таҳлил қилиш ва улардан Ўзбекистон туризм секторини ривожлантиришда фойдаланиш йўналишларини аниқлашдан иборат. Тадқиқотда Туркиянинг стратегик бошқарув, дестинация маркетинги, рақамлаштириш, all-inclusive модел, хизмат сифати ва барқарор туризм ёндашувлари ўрганилади. Тадқиқотда сифатли таҳлил услуби қўлланилди. Асосий маълумотлар расмий давлат порталлари, Туркия ва Ўзбекистон туризм органлари, статистик ахборотлар, стратегик ҳужжатлар ва илмий-амалий материаллардан олинди. Туркия бўйича маълумотлар TGA расмий сайти, Туркия Туризм Стратегияси 2023 ҳужжати ва 2025 йил якунлари ҳақидаги расмий ахборотлар асосида таҳлил қилинди. Ўзбекистон бўйича эса 2025 йилги президент қарорлари, туризм соҳасига оид расмий баёнотлар ва статистик материаллар ўрганилди.

Тадқиқот қиёсий ёндашувга асосланди: Туркия ва Ўзбекистон туризм секторлари қуйидаги мезонлар бўйича солиштирилди: институционал бошқарув, маркетинг ва брендинг, туристлар оқими, туризм даромади, рақамлаштириш, визавий режимлар, мавсумийликни бошқариш, инвестиция муҳити ва ҳудудий маҳсулотлар. Шунингдек, Туркия тажрибасидан Ўзбекистонга татбиқ этилиши

Date: 13th September-2026

мумкин бўлган элементлар аниқланди ва уларни миллий шароитга мослаштириш имкониятлари баҳоланди.

Натижалар

Туркия туризм модели бир нечта кучли устунликларга эга экани аниқланди. Биринчидан, Туркия туризмни ягона миллий бренд сифатида тарғиб қилишда самарали институтни — TGA ни шакллантирган бўлиб, у коммуникация, маркетинг ва промоушн ишларини марказлаштирилган тарзда бошқаради. Бу мамлакатнинг глобал бозорда танилиши ва туристлар учун изчил визуал-бренд муҳитини яратишга хизмат қилган. Иккинчидан, Туркиянинг all-inclusive модели, айниқса денгиз туризмида, туристлар оқимини барқарор сақлашда муҳим рол ўйнади. Расмий ва тармоқ манбаларига кўра, бу тизимдан воз кечиш режаси йўқ, аксинча у мамлакатнинг пляж туризмида марказий маҳсулот сифатида сақланмоқда. Бу ёндашув туристларга нарх-сифат мутаносиблиги ва қулайликни тақдим этади, шу билан бирга меҳмонхона секторининг юкланиш даражасини юқори сақлайди. Учинчидан, Туркия туризмни рақамлаштириш ва ақлли дестинацияларга айлантиришда ҳам фаол ҳаракат қилмоқда. Масалан, Gaziantep шаҳрида AI асосида ишловчи Visit Gaziantep иловаси орқали музейлар, тарихий объектлар, гастрономия ва тадбирлар ягона платформага жамланди. Бу тажриба туристларга индивидуал хизмат кўрсатишни яхшилаш, ахборотга тез киришиш ва шаҳар туризмини замонавийлаштириш имконини берди. Тўртинчидан, Туркия туризм натижалари жуда юқори даражада. 2025 йилда 63,94 миллион ташриф буюрувчи ва 65,23 миллиард АҚШ доллари туризм даромади қайд этилди. 2025 йил биринчи ярмида туризм даромади 25,8 миллиард АҚШ долларини ташкил этди ва ҳар бир туристнинг тунлик ўртача сарфи 106 АҚШ долларига етди. Бу натижалар Туркиянинг дунё бўйича йирик туризм дестинацияларидан бирига айланганини кўрсатади. Ўзбекистонда ҳам туризм секторини ривожлантириш бўйича муҳим қадамлар қўйилган. 2025 йилда қабул қилинган чоралар орқали визасиз режим кенгайтирилди, янги туризм платформаси жорий қилиниши белгиланди ва туризмни қўллаб-

Date: 13th September-2026

кувватловчи субсидиялар тизими кучайтирилди. Шу билан бирга, 2030 йилгача туризмнинг ЯИМдаги улушини 7 фоизга, хорижий туристлар сонини 20 миллионга, хизматлар экспортини эса 6 миллиард АҚШ долларида ортиқча етказиш мақсад қилинган. Демак, Ўзбекистон Туркия тажрибаси орқали институционал бошқарув, дестинация маркетинги ва рақамли хизматлар соҳасида катта фойда кўриши мумкин.

Муҳокама

Олинган натижалар Туркия тажрибасининг Ўзбекистон учун бир нечта муҳим сабоқларини кўрсатади. Аввало, туризмни тарғиб қилишда тарқоқ ташаббуслар эмас, балки ягона миллий бренд ва профессионал агентлик орқали марказлашган маркетинг тизими муҳим экани намоён бўлди. Ўзбекистонда ҳам шунга ўхшаш ёндашувлар жорий этила бошлаган: туристик оқимни ошириш, ягона миллий туризм платформасини ишга тушириш ва халқаро бренд яратиш давлат сиёсати даражасига кўтарилмоқда. Иккинчи муҳим жиҳат — маҳсулот диверсификацияси. Туркия фақат пляж туризмига эмас, балки гастрономия, маданий мерос, шаҳар туризми, соғломлаштириш ва рақамли хизматларга таянади. Ўзбекистонда эса зиёрат туризми, экотуризм, агротуризм ва шаҳарлар ўртасидаги маршрутлар ривожлантирилмоқда, бу Туркия моделининг маҳаллий шароитга мос версиясини яратиш имконини беради. Бу йўналишлар мавсумийликни камайтириб, туристнинг қолиш муддатини узайтиришга хизмат қилади. Учинчи сабоқ — инвестиция ва хизмат сифатининг боғлиқлиги. Туркия инвестицияларни жалб қилишда давлат кафолатлари, бозорбоп маҳсулотлар ва инфратузилмавий ечимларни бир вақтда қўллаган. Ўзбекистонда ҳам давлат томонидан субсидиялар, имтиёзлар ва инфратузилмага сармоя йўналтириш сиёсати кенгаймоқда. Бироқ инвестициялар фақат қурилиш эмас, балки инсон капитали, сервис маданияти ва туризм менежменти билан бирга амалга оширилса, натижа барқарор бўлади.

Тўртинчи жиҳат — рақамлаштириш ва маълумотларга асосланган бошқарув. Туркия шаҳар даражасида AI платформалар ва рақамли сервислар жорий этиш орқали турист тажрибасини яхшиламоқда. Ўзбекистонда ҳам ягона миллий туризм платформаси, электрон ахборот хизматлари ва онлайн бронлаш тизимлари ривожлантирилиши лозим. Бу туризм секторини тезкор, шаффоф ва бозор талабига мос бошқариш имконини беради. Қисқача айтганда, Туркия тажрибаси Ўзбекистон учун “тайёр модел” эмас, балки мослаштирилувчи амалий йўналишлар тўпламидир. Бу тажриба институционал бошқарув, маркетинг, рақамлаштириш, хизмат сифати ва барқарор ривожланишни бир бутун тизим сифатида қараш зарурлигини кўрсатади.

Хулоса

Туркия тажрибасини таҳлил қилиш шуни кўрсатдики, туризм секторини барқарор ва рақобатбардош ривожлантириш учун марказлашган институционал бошқарув, кучли миллий бренд, маҳсулот диверсификацияси, рақамлаштириш ва инвестицияни хизмат сифати билан уйғунлаштириш муҳимдир. Ўзбекистон бу тажрибадан фойдаланган ҳолда ўз туризм сиёсатини янада такомиллаштириши, туристик маҳсулотларни кенгайтириши ва минтақавий рақобатбардошликни ошириши мумкин. Шу билан бирга, миллий шароитга мослаштирилган ёндашувлар

Date: 13th September-2026

— зиёрат туризми, экотуризм, агротуризм ва шаҳар брендларини ривожлантириш — мамлакат туризм секторининг келгусидаги асосий ўсиш нуқталари бўлиб хизмат қилади.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР:

1. T.C. Ministry of Culture and Tourism (2023) *Tourism Strategy of Turkey 2023*. Ankara: Ministry of Culture and Tourism.
2. Türkiye Tourism Promotion and Development Agency (TGA) (2022) *About Us*. Available at: <https://tga.gov.tr/en/about-us>.
3. Turkish Statistical Institute (TÜİK) (2026) *Tourism income and visitor statistics for 2025*. Ankara: TÜİK.
4. Daily Sabah (2026) ‘Türkiye tops 2025 tourism revenue target, foreign arrivals hit record’. Available at: <https://www.dailysabah.com/business/tourism/turkiye-tops-2025-tourism-revenue-target-foreign-arrivals-hit-record>.
5. Goturkiye (2025) ‘Türkiye records sustainable growth in tourism figures during the first half of 2025’. Available at: <https://branding.goturkiye.com/turkiye-records-sustainable-growth-in-tourism-figures-during-the-first-half-of-2025>.
6. Republic of Uzbekistan Government Portal (2025) ‘On measures to increase the role and significance of tourism in the economy through a substantial increase in tourist flow and the accelerated expansion of tourism services in 2025–2026’. Available at: <https://gov.uz/en/uzbektourism/news/view/55402>.
7. Gazeta.uz (2025) ‘Uzbekistan aims to double number of tourists and share of tourism in GDP by 2030’. Available at: <https://www.gazeta.uz/en/2025/11/21/tourism/>.
8. Statistics Agency of the Republic of Uzbekistan (2025) *Development of tourism and recreation in the Republic of Uzbekistan*. Tashkent: Statistics Agency.
9. Ministry of Tourism and Cultural Heritage of Uzbekistan (2025) *Tourism and Culture*. Available at: https://gov.uz/en/activity_page/tourism.
10. Türkiye Today (2026) ‘New “Visit Gaziantep” app pushes digital innovation in tourism’. Available at: <https://www.turkiyetoday.com/lifestyle/new-visit-gaziantep-app-pushes-digital-innovation-in-tourism-3220197>.

